

Numerul 2.

Oradea-mare 1123 ianuarie 1898.

Anul XXXIV.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe $\frac{1}{2}$ de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Tudor cav. de Flondor.

În mica noastră literatură musicală, numele scris în fruntea acestor rënduri e bine cunoscut. Compozițiile sale se cântă în toate concertele aranjate de corurile diletanților nostri și fac plăcerea ascultătorilor. De aceea credem a face bucurie cetitorilor nostri, presintându-i portretul și biografia.

Tudor cav. de Flondor, mult aplaudatul nostru componist, este un fiu al Bueovinei. S'a născut în Storojineț, la 1862: este fiul marelui proprietar și cunoscut naționalist George cav. de Flondor.

Încă de mic copil începă să facă studii musicale. Primele noțiuni le primi sub conducerea mamei sale, care eră o renumită pianistă. Progresele lui se manifestară prea curând, căci abia în etate de 16 ani ca gimnast, formă un cor propriu, cu care își făcă renume nu numai în Bucovina, ci și peste Carpați, unde aranjă niște concerte musicale mult aplaudate

de publicul ascultător. Încă din timpul acela datează și începutul carierei sale de compozitor. Atunci a scris piesele: Cântul marinarilor, Lacrimioarele, Viorelele, Cântul vânătoresc și altele, care figurează și acuma prin programele concertelor date de tinerimea noastră.

Terminându-și studiile gimnasiale, la dorința părintelui seu, intră pe cariera juridică, se înscrise la facultatea de drept a universității din Cernăuți, unde totodată lucră cu mult zel pentru prosperitatea Societății filarmonice române „Armonia”. Pe vremea aceea scena teatrală și concertele musicale ale „Armoniei” erau un centru de distracție cercetat cu plăcere nu numai de Români, ci și de străini. Partea de frunte a succesului este meritul dlui Flondor, merit recunoscut și de repositatul archiduce Rudolf, cu ocasiunea vizității Bucovinei. Asemenea și societățile „Armonia” și „Junimea” i-au adus tributul recunoștinței, oferindu-i cu ocasiunea

TUDOR CAV. DE FLONDOR.

reprezentării operetelor sale naționale mai multe cunoscute de flori.

Din compozițiile sale scrise tot atunci, relevăm următoarele: musica la vodevillele: Drumul de fier, Mi lo director, Cinel-cinel, Florin și Florica, Arvinte și Pepelea, Doi țărani și cinci cărlani, parte arangiată, parte compusă. Apoi operetele complete: Nunta țărănească, Rusaliile, Lița Păscărița etc.

Aplecările sale pentru musică și dorul d'a se perfecționa, îl îndemnaseră să plece în toamna anului 1884 la Viena, unde în patru ani de zile își împărți activitatea între studiul academic al agriculturii și studiul teoriei muzicii și al contrapunctului, sub conducerea renumitului profesor al conservatorului din Viena Robert Fuchs, ducându-se și la Baireuth spre a studia musica wagneriană la reprezentările operelor lui Wagner.

Pe timpul petrecerii sale în Viena, în fiecare an a scris pentru balul românesc câte un vals dedicat patroneselor. Astfel apărură: Visurile, Salutes de montagne, Din depărtare, ceea ce îndemnă pe protectorul balului, archiducele Rainer, a-l încuraja pe tinerul compozist cu cele mai măgulitoare complimente.

În timpul acesta a scris frumoasa operetă: Noaptea sfântului George și corurile: Serenada, Luna doarme amoroasă, Traiu vânătoresc, Cântul haiducesc, Marșul din Rusaliile, quadrille din Nunta țărănească etc.

Rentors în Bucovina, se căsătorii în anul 1888, cu fiica marelui comerciant George Czuntu din Roman și trăiește la moșiile sale Rogojești și Gura-Molniței, unde în orele sale libere se ocupă de musică și compune opere noi...

I urăm din inimă succese tot mai mari!...

Repriviri.

*De-aici privesc cu tainic dor
Spe stâncile mărețe, —
Ca voi eră nădejdea mea
De mare 'n tinerețe;*

*Când stam pe culme zile 'ntregi
Și nopțile de-a rândul
Și-îlusi dulci îmi îmbătau
Și sufletul și gândul.*

*Ați dacă-ar fi să me mai sui
Pe voi în prăbegire,
Și în prăpăștiile-adânci
Să-arunc a mea privire, —*

*M-aș îngrozi; Vai! nu-i în lume
Așa înaltă stâncă,
Să pot privi în adâncimi,
Ca jalea mea de-adâncă;*

*Și nu-i în lume-așd abis
Și-așd surupătură,
Durerii sufletului meu
Să-i poți găsi măsură!*

V. B. MUNTENESCU.

Schițe din Italia.

Roma.

(Urmare.)

Să văd intențiunea a me ocupă mai îndetiau cu Roma cea veche, numai în treacă voi să dau în câteva liniamente samă și despre însemnătățile mai remarcabile ale Romei de ați.

Dintre p'ate, cea ma însemnată e „Piazza del Popolo“. Ac' se întelnesc trei strade dintre celea mai mari. (Babuino, Corso și Ripetta.) Numai aici am observat, că locuitorii Romei sunt superbi de orașul lor, privind trăsurile pompoase, cari venind din stradele înguste, fac aici un ocol și se reîntorc ducând câte o donă, care la aparință ar așteptă să o privești drept mama lui Coriolan, ori Lucreția sau alta matroană din istorie.

În mijloc se ridică un obelisc pompos plin cu hieroglifi. În Roma a fost adus de August din Egypt, și la început a fost aședat în ceva circus, până ce în anul 1589 a dispus pontificele Piu al V-lea să fie aședat aici. A trecut 300 de ani, de când ca o pană de păun împodobește piața aceasta, așteptând ca oare când îi va veni cuiva în minte să-l mute în alt loc. Sărmani egyptieni, cu câtă trudă și ostăneală ați gătit și ornat piatra aceasta prețioasă odinioară, necugetând la aceea, că cu timpul, unde și ce fel de popor va petrece în umbra ei. Cel mai tare totdauna răpește, odinioară se răpiau și pietri, iar astăzi...

În față cu poarta reconstruită în onoarea reginei Cristina din Svedia, și care odinioară eră în capătul stradei Flaminia — se află doue biserici închinat Prea Curatei Vergura Maria. Una dintre bisericile acestea, afirmative ar fi aședată pe locul unde s'a înmormântat Nero. De asupra altariului e aternată o icoană ce represintă o madonă, despre care se dice că ar fi opul Sântului evangelist Luca. — Tot aici am vădut, în capela familiei Chigi, doue icoane frumoase: Restignirea Stului Petru de M. Angelo și Întoarcerea Stului Paul de la Caravaggio. În cealaltă biserică a S. Maria sunt mai multe icoane de la Salvator Rosa, dar toate sunt foarte învechite.

Aici în piața aceasta totdauna vedeam fete de 9—12 ani vândend jurnale ori buchete de flori de primăvară. Erau interesante pentru istețimea lor, dar mai în adins pentru că purtau opinci. Nime dintre noi nu le făcea mai mult profit cumpărând de la ele jurnale și flori, ca avocatul Filip din Abrud, pentru că îi conveniau mult cu opincuțele lor și cu trăsăturile feței, ce reduceau la a fetițelor de moț din giurul Abrudului.

Parcul mai pompos și mai renumit al orașului se află pe *Monte Pincio*. Se estinde pe locul unde odinioară erau grădinile lui Luculus și vila lui Sallustiu. Contribue mult la frumseața parcului statuile bărbaților italieni de renume: Dante, Beccaria, Volta, Galilei, șcl. cari sunt puse printre arborii frumoși și florile ce respândesc parfumul plăcut. Am dat și peste câteva statue din lumea veche: Cicero, Cesar, Scipio Africanus, Pompei și Tacit. Aici poți vedé mai ales de cătră seară lume multă, care aleargă pentru distragere și recreare. Printre aleele pompoase se preumblă o mulțime de preoți, soldați, ampioiați șcl. cari fac preumblarea îndatinată totdauna între discursuri și gesticulațiuni ca și cari numai la italieni auți și vedé. — Ți

se pare, că toți vorbesc deodată și de ascultat nu ascultă nimene. De aici aveam înaintea un aspect superb: soarele era în apunere, adevărat pe la sfîșite — cum ȳic arădăanii — și razele-i aurii se reflectau pe cupola grandioasă a bisericii S. Petru. Soarele apune și mica militară înceată, la ce urmarea fu, că și mulțimea pe încet dispărea.

Pe timpul când petreceam în Roma, era sēptēmăna Patimilor. Bisericele toate erau deschise desdimineată și ornate așa cum numai aici poți vedē. Am început așa dară ȳiua cu vizitarea bisericilor, de cari în Roma sūnt mai multe decăt ȳile într' un an. Însoțit de un cicerone vorbăreș, am mers mai întēi la S. Pietro în Montorio. De aici un prospect superb spre oraș. Am privit mult la cele 7 coline pe cari zace orașul etern; în depărtare se vedea muntele lui Mariu, munții Albaniei și Testaccio. Regina tuturor bisericilor e biserica S. Petru. De aici i se vedea numai cupola grandioasă, celelalte părți dimpreună cu zidirile Vaticanului nu se vedeau bine de cealaltă colină.

Dintre multele zidiri mi-am notat: biserica Sflui Ioan, Mausoleul lui Hadrian, palatul Falconieri, biserica S. Agneta în piața Wavona; în partea spre Corso biserica Sflui Carol, vila Mediceilor, biserica Sftei Treimi, la care conduce o scară de 170 trepte. Mai încolo bine se vedea: Panteonul, palatul Quirinalului, Columna lui Traian, turnul lui Nero, biserica numită Sf. Maria în Ara Coeli, Capitoliul, basilica lui Constantin, ruinele scālșilor lui Tit, Coloseul, a cărui numire o esplică ȳnsuș numele ce-l poartă, ruinele palatului cesarilor, mausoleul Metelei, poarta Sflui Paul și basilica Sf. Paul, șel. șel.

Să privim acum în giurul mai apropiat. Sūntem înaintea bisericii Sf. Pietro în Montorio. Fundamentul i l-a pus Constantin cel mare, iar Ferdinand IV, regele Spaniei în secl. XV a reconstruit-o din nou. Aici în partea din jos un călugăr ne-a arătat un loc îngrădit, unde ȳicea că a stat odinioară crucea Sflui Petru. În apropiere în strada Garibaldi am dat de un izvor, care dădea apă multă, avea cinci aperturi, din cari țisniă apa într'un basen mare. Apa veniă depărtare de 50 km. din lacul Bacciano, pe care l-a condus în Roma împēratul Traian. Apeductul acesta al lui Traian a fost restaurat de pontificele Paul V, de aici se numește aci fântāna lui Traian, aci Acqua Paola, adevă alui Paul. Apa din basenul acesta isbucnește în douē raze superbe înaintea bisericii Sflui Petru. Ūmi iau voe a deschide aci o parantesă.

E de notat, că Roma e cel mai bogat oraș în apaducte încă din cele mai antice vremuri. Roma avea nouē apaducte, dacā se strică vre-un apaduct, făceau douē.

Dacā s'ar încercā omul a face în Roma o plimbare legat la ochi, ar gândi că e într'o pădure aȳind curgerea aci lină, aci cu murmur a fântānelor dese, pe cari și le-ar imaginā ca tot atātea pērae. Fie-care parte de oraș își are izvorul seu monumental cu fântāni publice, dintre cari înșir aci: Aqua Paola de pe Janicul, deja amintită, fântānele din Piazza Navona, cele patru isvoare dinaintea palatului Barberini, Tritonul Berniri în piața Barberini, Fontana delle Tartarughe, Aqua Marcia, Aqua Felice și alte multe, toate cu numiri clasice. Toate aceste isvoare și fântāni ilustrează deplin ceea ce a ȳis Juvenal, că „apa e cea mai escelentă beutură“. Regina înse a tuturor isvoarelor din Roma e *Fontana de Trevi*. Ginerele împēratului

August M. Agrippa a condus „Aqua Virgo“ din munții Sabini, și se numește virgo, ori pentru că are apă foarte curată, ori pentru că precum spune legenda, o virgină ar fi arătat militarilor lui Agrippa peritori de sete izvorul acesta. Tradițiunea ȳice, că cine gustă din Fontana di Trevi, iar se dorește la Roma. Cunoscēnd-o din veste și poveste, am rugat pe un fratello italian să-mi arāte drumul ce ducea la fântāna de mare renume. Va bene signore! Avanti! îi fu respunsul. Abiā ȳece minute și-am sosit. Fântāna superbă isbucnește din fațada de stāncă a palatului Conti, a zidit-o arhitectul Salvi, statuetele ce-o împodobesc, represintă fiecare cāte un Neptun și din dērētru o căruță în formă de scoică trāsă de cai de mare și condusă de tritoni. La douē părți stā Sānetatea și Abondanța — de sine se înțelege că reprezentate prin douē statue de marmoră. Vedem aci arhitectura și sculptura într'un complex armonic. Mai mult ca toate aceste obiecte de artă te impresionează razele colosale de apă ce cu un murmur dulce se varsă în un basen de marmură de o mărime colosală.

Plinius ȳice, că Aqua Marcia e cea mai bună apă în întregă Roma (omnium aquarum clarissima) care se află în piața „delle Terme“. Asta o ȳic mulți și 'n ȳiua de aȳi. Mie înse ūmi mai place apa aceasta. Am beut din mai multe fântāni din Roma, dar nici una nu mi s'a împărut atāt de dulce, de bună și salubră; e posibil, că doară pentru numele poetic ce-l poartă, ori pentru multele legende, cari sūnt legate de ea. E constatat, că nu s'a întreținut vre-un poet în Roma, eare să nu fi scris vers despre fântāna aceasta. S'a scris la fontana di Trevi innuri, ditirambi, povești, balade, romanțe, elogii și encomii; și e de admirat, cum n'a esclamat atare poet, că oare de ce nu curge din izvorul acesta vin în loc de apă? E o datină tradițională, că cine gustă din apa aceasta, aruncă în ea un ban. Datina aceasta pe cāt e de frumoasă și superstițioasă, e și pe atāt de veche. E încă din timpul lui Odyseu datina, că oaspele și gazda se cinstesc reciproc cu cadouri, își dau în schimb unul altuia suvenir, ca să nu se uite unul de celalalt. Așa sūntem și cu Roma, ea ne dă în suvenire impresiunea a tot ce are mai frumos, și noi — ce să-i dăm în schimb, ce să-i dăm? — alipire, onoare și devoțiune; ei bine, dar după legenda și tradițiunea fântānei acesteia, trebuie să-i dăm un suvenir concret, un ban, pe care să-l aruncăm în basen, care nu se nimicește în apă, nu pierē — ci acolo remāne în suvenire, și oare până când? — până ce un atare băiat italian isteș nu-l ridică din apă. Și atunci ce va fi cu suvenirul? — n'a fi aceea, că nimfele din suita lui Neptun au notat numele călătorului, prin urmare se mai poate reintoarce la Roma.

Intenționasem să te conduc, iubite cetitor, prin locașurile sfinte ale cetății eterne, adevă prin biserici, dar ūmi cer scusa, că pentru nescari diferite ce se iviseră între mine și ciceronele meu, care (diferințele de loc nu erau de păreri...) neloyalul și lacomosul de el m'a părăsit, și așa mi-am luat drumul spre fântāna di Trevi, — unde am petrecut mai mult timp. Bag seamă așa e firea omului, dacā dă de o fântānă cu apă bună și rēcoritoare, fie aceea ori unde, numai decăt îi vine a petrece mai mult timp lângă ea.

Ūitasem, ca pentru bună orientare să notez și aceea, că vis-à-vis de fântāna des pomenită e cafenea Dante, și că de la Giulio ganimedele din cafenea am cerut un pāhar pentru de a bē apă, și el bāsat pe cunoșcința făcută când m'a vȳdut, că am aruncat în apă

un soldo, de loc mi-a ȃis: *Buon Viaggio!* apoi a continuat: *Signore, volete guardare il bichiere come ricordo?* (N'ai dorí sǎ ai în suveniru pǎharul?) N'am putut refu sǎ atǎta bunǎvoinȃa și atenȃiune, — am primit deci și plǎtit pǎharul, cu care mi-am îmbogǎțit suvenirile aduse din Roma.

(Va urmǎ.)

T. BULC

Cântecul gelosului.

(Dupǎ un cântec normandez.)

*Ia'n ascultǎ, fa, Frǎsînǎ,
Fimire-ai sǎ-mi fii,
Ce-mi cați noaptea la fântânũ?
— Sǎ iau apǎ, bǎdicuȃ,
Dacǎ vrei sǎ șcii.
Apǎ, ai! . . . O fi, puȃcuȃ,
Fimire-ai sǎ-mi fii
Ca sǎ 'ntinȃi cu lumea sfada,
Fimire-ai sǎ-mi fii
— Da, cu vecinica Rada,
Dacǎ vrei sǎ șcii.
Soldăteșce îmbrǎcatǎ,
Fimire-ai sǎ-mi fii.
— I-erǎ iiea suflecatǎ,
Dacǎ vrei sǎ șcii.
Sabie femeia n'are,
Fimire-ai sǎ-mi fii.
— Dar o furcǎ 'n brȃu tot are,
Dacǎ vrei sǎ șcii.
Și mustaȃ neagrǎ, micǎ,
Fimire-ai sǎ-mi fii.
— Dmǎncat mure, bǎdicǎ,
Aacǎ vrei sǎ șcii.
Mure 'n mai! . . . Ce prefǎcutǎ!
Fimire-ai sǎ-mi fii.
— Pǎi . . . din toamna cea trecutǎ,
Dacǎ vrei sǎ șcii.
Fǎ, de-mi strĩnge 'n șorȃ și mie,
Fimire ai sǎ-mi fii.
— Le-a mǎncat o ciocǎrlie,
Dacǎ vrei sǎ șcii.*

*N'am o sabie cǎ 'ndatǎ
Capu 'n doue ți-aș preface!*

*Prost ești, mēi, la judecatǎ;
Dar cu trunchiul ce-ai mai face?*

ALIN*

Cugetǎri de Carmen Sylva.

Dacǎ morȃii ar putȃ vorbi, apoi nici de ei nu se va spune mult bine.

Noaptea sũnt toate de foc; și stelele și gȃndurile și lǎcrǎmile.

Prostia se pune înainte ca sǎ fie vȃduȃ; înȃlepciunea stǎ ca sǎ vazǎ.

Propoșia vieții.

— Scrisoare lui Simin. —

Mi-ai scris cǎ viaȃa e o *propoșie* — o propoșie comunǎ ce se incepe cu literǎ mare și se sfȃrșește cu punct.

Și m'am gȃndit, mult m'am gȃndit la asemȃnarea vieții cu o propoșie — și la cuvintele din cari trebuie sǎ se compunǎ aceasta propoșie — pentru ca sǎ aibǎ înȃeles și sens real.

Viaȃa e o propoșie — ȃici tu —

Ascultǎ darǎ cuvintele din care se compune propoșia vieții în diferitele ei stadii — și sǎ-mi respunȃi dacǎ propoșia e realǎ?!

I

Copilǎrie . . . copilǎrie . . .

Ce cuvȃnt potrivit aș aflǎ pentru tine, dulce copilǎrie, în propoșia vieții? . . .

Înrǎm în viaȃa pe nesimȃite, fǎrǎ sǎ șcim, începem copilǎria, și tot fǎrǎ sǎ șcim o pǎrǎsim, ori mai bine ȃis ea ne pǎrǎșește . . .

Copilul nu a cerut ca sǎ se nascǎ și pȃnǎ e copil nici cǎ simte cǎ trǎieșce — și viaȃa lui în raport cu viaȃa realǎ, putem ȃice cǎ nu e viaȃa și traiul lui nu e traiu . . .

E un ce ideal și vag începutul propoșiei vieții în raport cu propoșia întregǎ — un vis amȃgitor de dulce scǎldat în purpurǎ și aur — menit a degenerǎ cu timpul în lacrǎmi și dureri . . .

Copilul cu mintea și inima lui copilǎreascǎ — nu poate cuprinde visul în raport cu continuarea și sfȃrșitul lui, el numai fericirile și desfǎtǎrile prezentului le simte — cǎci dacǎ ar fi sǎ pȃtrundǎ omulla nașcere sensul dureros de trist din întregǎ propoșia vieții — am putȃ caracteriza copilǎria cu cuvȃntul: cǎinȃ — cǎinȃ cǎ ne-am nǎscut . . .

Dar aș cum e aieve copilǎria, dulce și plinǎ de preludiile înșelǎtorilor fericiri — cari premerg furtunei ce ne așteaptǎ, fǎrǎ de-a o putȃ prevedȃ mai iute, nu aflu cuvȃntul care ar putȃ-o caracteriza în propoșia vieții, de nucumva cu (∞) . . . semnul infinitului, al necuprinsului — cǎci și copilǎria e un ce ideal și de necuprins, în raport cu reala propoșie a vieții: pricepe de infinitele fericiri — faȃ de infinitele dureri ce ne așteaptǎ în urma-i.

Poate fiind copilǎria un ce infinit de ideal în lumea și viaȃa aceasta realǎ, nu am aflat cuvȃntul prin care sǎ-i fac loc în propoșia vieții și am fost silit a o însemnǎ cu (∞) semnul infinitului . . .

Copilǎriei înse i succed anii pubertǎții, anii dezvoltării spirituale și corporale, *anii juniei* . . . Epoca aceasta din viaȃa e idealǎ și ea, temperatǎ înse prin o dosǎ bunǎ de realitate . . . Începem a înȃlege viaȃa — înse o înȃlegem fals: un raiu de desfǎtǎri și fericiri zugrǎvite în luminǎ ademenitor de seducǎtoare . . .

O scarǎ mare și înaltǎ ni se presintǎ ochilor — scara viitorului . . .

Fușteii scării sũnt plini de lucruri scumpe și frumoase cari plac ochilor și seduc inima și mintea. Și din ce sũnt fușteii mai sus, mai la deal, mai cǎtrǎ vȃrful scării, lucrurile aninate de ei sũnt mai frumoase, mai ademenitoare, mai scumpe . . . Dar și fușteii scării aproape de pǎmȃnt sũnt groși, pe cari poȃi sta cu picioare sigure, și din ce te urci mai la deal, devin mai subȃiri, mai debili, cȃt numai cu fricǎ poȃi cǎlcǎ pe ei, gata în fiecare moment sǎ se rumpǎ . . .

PARTIDA DE ŞAC.

Și noi vedem scara aceasta cu ochii sufletești... Avidi și cu însuflețire începem a urcă fușteii, ca să culegem bogățiile de pe scara viitorului... Fuștel de fuștel îl urcăm, fără de-a băgă în samă prăpastia ce rămâne sub noi, și debilitatea fușteilor, ce tremură sub picioarele noastre, gata să se rumpă — când cercăm a ne urcă mai sus... mai sus...

Și de multe ori ajungem la un fuștel sigur — la care ne-am pute opri, culegând în drumul ce l-am făcut destule bogății spre a ne pute asigură o viață tihnită, stând destul de sus de la pământ pe scara viitoriului: având o poziție destul de cinstită...

Dar nu ne oprim... Bogății ademenitoare vedem deasupra capului nostru, vedem pe alții cum au ajuns de-asupra noastră și mereu se urcă, și par că o voce ne șoptește: de ce să fie ei mai sus ca tine — și tu de ce să te lași întrecut? — înainte!...

Și tu orbit ascuții de vocea aceasta, și te urci, mereu te urci, cu gândul de a nu te oprî până vei fi de-asupra tuturor...

Și epoca aceasta am pute-o însemnă în propoziția vieții, cu cuvintele: orgoliu, ambiție, vanitate...

Așă ne urcăm pe scara viitorului — o goană nebună fără noimă și fără scop...

În decursul acestei febrile nisuițe de înălțare, sub căli nu se rump fușteii și cad în adâncime, îngropându-se în noianul uitării pentru vecie!...

Iar alții cari norocoși se urcă, din ce ajung sus, mai sus ar ajunge — și vecinie neîndestuliți, mereu se urcă, până când moartea i scoboară din înălțime la pământul real de pe care s'au înălțat...

„Pământ ești și în pământ te ve întoarce“ —

Și urcându-ne așă pe scara viitoriului — ai dreptate dragul meu — ne pare deodată înaintea ochilor... femeia!...

Și aceasta vedenie frumoasă îți apare ori sus, — foarte sus de-asupra ta pe scara viitoriului — ori jos, mai în jos decum stai tu, ori alături cu tine...

Dar ori și la care loc îți apare, te farmecă, te nebunește... Îngereșe îți pare chipul ei gol și blând, uicigător zimbetul ei dulce resărit în colțul buzelor sale roșii ca carminul — și clipirea seducătoare a ochilor frumoși, par că te chiamă, te ispitește să-i cuprinzi talia svelță și să o stringi în brațe...

Dar stă sus, de-asupra ta, pe scara viitoriului... Tu cerci să te urci la ea, că nu mai poți de dorul ei, ispitit ca s'o cuprinzi în brațe, a ta să fie pe vecie — infierbîntat și mânat înainte de un simțământ necunoscut până acum pentru tine și botezat: amor!...

Și așă rêvnitor te înalți spre ea. — Ea fără să se scoboare la tine, îți face semn și te chiamă dându-ți curaj — înainte... înainte... și tu orbit de frumseța ei, te urci, mereu te urci, și nu bagi de samă că sub picioarele tale fușteii devin tot mai subțiri, mai slabi... încă unul... un trosnet... fuștelul s'a rupt — și tu cași din înflorătoarea înălțime în întunecosul abis, zimbînd, cu ochii ațintiți spre ea, mori cu surisul pe buze, ultimul gând fiind al ei...

Și ea? Nepăsătoare o lasă perirea ta, rotindu-ș ochii în giur spre a-ș află alt nefericit...

Iar dacă cumva afli o femeie — suflet mai bun — scara se scoboară din înălțimea ei — spre a-ți întinde mâna ajutându-ți ca să ajungi la ea — fii sigur, ajuns alături cu ea — în momentul următor cu cinism îți va aruncă în față, că ea te-a rădicat acolo unde ești. — În atari împregiurări ambiția ta de bār-

bat se revoaltă — sclavul ei nu vrei să fii, — încerci să te scobori din nou pe fuștelul pe care ai fost, când te-ai înălțat la ea și — ea te ajută din nou, te împinge, aruncă în jos... Tu pășești nesocotit ca unul ce ș-a pierdut capul, scopul și idealul vieții... fuștelul se rumpe, cași în adâncime și te prăpădești — iar risul ei cu hohot și sarcastic te urmărește în cădere, ca un ultim remas bun...

Ori se întemplă că, tu ești sus pe scara viitoriului — și femeia, care-ți răpește mintea și inima, — o jos, de tot jos, pe eel din urmă fuștel...

Ea s'ar urcă la tine, dar nu se poate — căci nesiguri și neputincioși îi sînt pașii... Tot ce posedă, e trupul, orbitoarea ei frumseță care te-a scos din minți — sufletul și inima i sînt înse nepoleite prin cultură, adese negre de josnice patimi, corupții și fățarnicii... Și zimbetul ei te chiamă și brațele deschise prin cari te așteaptă, teispitesc — fuștel de fuștel te scobori de pe scara pe care cu atata jertfă și lupte te-ai urcat — și te arunci în brațele ei...

Apoi împreună cu ea te încerci a te urcă la înălțimea la care ai fost...

Urci un fuștel, urci doi; și obosit te oprești în loc... nu mai poți, prea e îngustă scara pentru doi și fușteii prea subțiri...

Și tu dedat a fi sus în aerul liber și sănătos al gloriei și măririi — te mistuești aici jos în ignoranță, nebăgat în seamă de nime — te stingi fără vreme, încetul cu încetul...

Iar ea, în elementul ei fiind, ce-i pasă? Se simte bine și îndestulită; jos s'a născut, jos a crescut — și înălțimea nici că o dorește... Remasă în urma ta singură, muștrări de inimă nu simte... din nou își înalță ochii în sus... și caută o nouă jertfă...

Se întemplă înse ca femeia ce și-i menită să-ți apară, stă pe aceeaș treaptă, pe acelaș fuștel, pe care te afli și tu — și tu i înlinzi mâna, ea — și-o primește și ve legați pentru vecie...

Dar și aici câte dureri pentru tine!... Tu lupți spre a te înalță împreună cu ea, spre ai asigură existența și te jertfești și te mistui pentru ca să nu ducă ea lipse — să rămână deapurare frumoasă și în floare — spre a plăcé altora...

Epoca aceasta în viață e o tragicomedie — al cărei erou e totdeauna bărbatul. Și în propoziția vieții am pute-o însemnă prin cuvintele: perversitate; înșelăciune; fățarnicie; trădare...

Dar trece și epoca aceasta, — epoca amorului, epoca inimei coplesită de grigile căsniciei — dispăre. Pe fața ei frumoasă odată — se ivesc crețe, ori cât cearcă prin sulemeniri să le ascundă, iar părul teu odată negru — ici coala albește...

Ai copii cari trebuie creșcuți — casă de a căreia susținere trebuie să te îngrigești... Și ziua noaptea alergi și lupți, și tot nu ai de ajuns, tot lipse duci...

Deaproapele sărac are lipsă de ajutorul teu, dar nu-l poți ajută că n'ai de unde — în schimb înse răpești cu plăcere și avid ce poți de la alții ca să te asigură pe tine...

Și când ai destule bunetăți, tot mai aduni ban lângă ban, ca după moarte să le rămână la ai tei... și toată viața ta e o luptă desperată!...

Și în propoziția noastră pentru epoca aceasta sînt potrivite cuvintele: egoism, aur...

Iar în urmă, după atâtea lupte, puterile-ți seacă — istovit și îmbătrănit de vreme te retragi din frunte — și-ți dai tot ce ai agonisit la ai tei — iar în schimb

nu poștești decât ca în liniște și pace să te lase să-ți trăești restul zilelor . . .

La început ești întimpinat cu drag — pe urmă se urese de a te mai grigi, bătrân neputincios care nu le ești de nici un folos pentru casă, ci numai spre greutate, te huiduiește, batjocorește — și-ți pare bine că nu te și bat . . .

Iar tu ca un căne bătrân și fără putere — murmurând te retragi în un colț — și plângi în sufletul teu istovit. Atâta nerecunoștință, atâta sbucium și rumpere de oase în o viață întreagă — a căreia resplată e acum batjocura și disprețul! . . .

Și în propoziția vieții care se apropie de sfârșit sânt potrivite cuvintele: chin și suferință . . .

Dar în grațitudinea aceasta prea multe dureri sufletești îți pricinuește decât s'o mai poți duce mult — moartea se îndură și-ți curmă firul vieții . . .

Între lacrimi și suspine fățarite te duc ai tei acum în cimiteriu — spre a te așeză în mormânt la odihna vecinică . . .

Sieriul și-l așază în mormânt — și bulgări de pământ aruncă aruncă asupra lui . . .

Iar sunetul sinistru al bulgărilor de pământ cari lugubru lovesc în coparșeul teu, par că repetază toate cuvintele din propoziția vieții tale, — începând din copilărie și până acum — mai completându-o cu unul: nebunie . . .

II

Orgoliu, ambiție, vanitate, perversitate, înșelăciune, fățarnicie, trădare, egoism, aur, suferințe și nebunie — iată cuvintele din care se compunea propoziția vieții! . . .

Și sensul propoziției, — dragul meu — sensul?! .

O! . . . propoziția vieții compusă din cuvintele mai sus înșirate — nu are sens — nu poate avea, pentru că lipsește din ea cuvântul: fericire! . . .

Și de m'ai întreabă, din ce cuvinte și cum ar trebui să fie alcătuită propoziția vieții pentru ca să aibă sens?

Ț-aș răspunde, din cuvântul: fericire, fericire și iar fericire! . . .

Și oare să existe om în lume, căruia propoziția vieții din cuvântul „fericire“ — să-i fie compusă?! . . . Stau pe gânduri . . . ochii mi-i acopere o ceață neagră și groasă, — ceata nesiguranței, ce zădarnic cerc a o alungă! . . .

EMILIAN.

L y d e i.

*Înaintea casei tale
Cu atâta dor privești
Geamurile sclipitoare
Ce 'n lumină strălucesc.*

*Și perdelele lăsate
Cum se mișcă 'ncetîșor,
Tremură de mîna mică,
Ca și sufletu-mi de dor.*

*Ah! de ce nu se ridică,
De sub ele să-mi apară,
Ca și luna somnoroasă
Printre vîrfuri de stejari.*

*După dealurile nalte
Focul zilei s'a ascuns;
Cea din urmă rază dulce
Până 'n geamuri a pîtruns.*

*Nu e nime să ne vadă,
Vîntul tremură 'n frunziș:
Stele una câte una
Se ivesc din ascunziș.*

*Vino, vino la fercastă
Și perdeaua ridicînd,
Chipul dulce mi-l arată,
Dragălașul teu chip blînd.*

*Ochii tei vîpăi să verse
Peste fața mea ușor;
Înaintea feței tale
Arde sufletu-mi de dor.*

*Vină, Lydo, și deschide
Geamul ca să joace 'n vînt;
Farmec dulce are sava,
Farmec dulce pe pămînt.*

*Tainic tremură perdele,
Sufletu-mi s'alintă 'nec,
Ca și luna 'n mied de noapte
Peste vîrfuri de brădet.*

*Pe sub ele se arată
Mîndra mînă frumoșel;
Este ea, căci mîna-i mică
O cunosc de pe-un inel . . .*

*E târziu și luna plină
Se ivesc 'n resărit
Numai chipul teu s-ascunde,
Numai chipul teu iubit.*

— Veți dta, domnule Costică, eu me cert cu bărbatul meu, dar nici el, nici eu nu vrem să știe copiii de certele noastre. În totdeauna când prevedem neînțelegere, dăm copiii afară . . .

— Eu tocmai eram să ve întreb, de ce copiii dvoastre sânt mereu pe strade?

— Veți pe omul acela ce trece? Lui îi datoresc existența.

— Poate e tatăl teu?

— Nu, e birtașul meu.

Sergentul (cătră recrut). — Când trebuie un om să fie îngropat cu onorurile militare?

Recrutul. — Când a murit.

Mirosul florilor.

Mintea omului, oțelită prin carte, a ajuns să pătrundă treptat în tainele naturii. Pe fie care an, mai în fie-care zi, auți câte o născocire: existența unui frate cadet în combinația atmosferică — argonul, — trucul lui Nordensjold de a scoate apă din stâncă, ca Moisi în vechime, etc. Pe măsură ce trece timpul, se ivesc pe arena muncii intelectuale noi Prometei, cari întrevăd orizonturi nebănuite și răstoarnă vechile idei și tradițiuni; de aceea se poate dice, față cu atâtea invențiuni și cureriri științifice, că viața circuloare a popoarelor se metamorfozează mereu, știința despre tot ce ne înconjoară se premenșește prin noi descoperiri.

Subiectul de față, mirosul florilor, e un pas mai departe făcut în domeniul botanicii.

Iată despre ce e vorba.

Se știe că florile mirositoare, la anumite ore din zi — mai ales dimineața și seara, — dau un parfum mai viu și mai plăcut; dar această particularitate a florilor odoriferante nu eră încă destul de rațional explicată: toți șcieau fenomenul, dar nu-l interpretau.

Mesnard, după multe cercetări, stabilise: că parfumul florilor se datoreșce unei materii oleioase secretată în unele celule epidemice de pe fața superioară a petalelor sau sepalelor; și această secrețiune pe petalele colerei, sau pe sepalele caliciului, se face de clorofilă, adică de acea substanță verde, căreia plantele dătoresc colorația lor.

Cu alte cuvinte, parfumul florilor se datoreșce oleiului secretat. Dar ca floarea să dea miros, și mai ales plăcut, trebuie ca acest oleiu odorant să fie separat de produsele intermediare, care i-au dat naștere; căci cu cât acest oleiu e mai separat de elementele causale, cu atât parfumul e mai intens — cum se vede la florile albe, sau rose, cari sânt cele mai mirositoare.

Până aici am arătat circumstanțele producțiunii principiului odorant al florilor, dicând: clorofila secre-

tează o substanță oleoasă, care provoacă mirosul, și acest miros devine mai acut, cu cât oleiul secretat e mai curat.

Cunoscându-se cauza provocătoare a mirosului florilor, Mesnard caută să explice variațiunea acestui miros la anumite timpuri: de ce florile au miros mai intens dimineața, sau sara.

Mesnard atribue aceste variațiuni faptului, că florile suferă în unele momente excitațiuni particulare, că ele sânt sensibile la cea mai mică atingere, ca și la excitațiunile luminoase. Deci ca să provocăm în floare dare de miros mai tare, trebuie ca celulele epidemice ale suprafaței foilor de floare să suferă o compresie bruscă.

Așa dar, când în foile mirositoare se face o reacțiune mai sensibilă, sau când protoplasma celulară se stringe, atunci principiul volatil al parfumului este expulsat din celulele epidemice mai viu.

Prin urmare, dacă în cursul zilei florile au un miros mai puțin pronunțat, cauza se datoreșce celulelor mirositoare cari — sub influința luminii — nu suferă așitare, excitațiune, ca să dea afară parfum.

Probe, pentru susținerea acestui proces biologic — că celule epidemice parfumate desvoltă un miros mai tare prin agitațiuni — putem cită:

a) Dacă atingem partea superioară a foilor de busuioc, avem un miros mai pronunțat;

b) Dacă florile de trandafir le culegem, vedem că atunci, când ele se veștejesce,

dau un miros mai accentuat. Mecanismul acestui fenomen se expică astfel: Foile uscându-se, se contractă și apasă asupra celulelor cu parfum; aceste celule, excitate prin pālirea foilor, dau afară mirosul conținut.

c) Acest fenomen nu e localizat numai la plante: chiar animalele presintă asemenea particularități la ocaziune. Așa cu toți vedem că unele părți din organismul nostru — sub influința unei excitațiuni trecătoare — desvoltă un miros mai forte, decât cel produs în timpul normal.

Cântăreți de stradă.

SALON.

Când s'a născut Heine ?

Henric Heine ne este și noue Românilor un poet destul de bine cunoscut. Revistele și ziarele noastre au comunicat în traducere adese-ori poesii de-ale lui. În deosebi „Familia“ se interesează viu de frumoasele lui creațiuni. În coloanele acestei reviste ne ofer acum tinerele puteri Aurel Ciato, Sextil Pușcariu și Maria Cunțan reușite traduceri, cari deșteaptă interes pentru Heine. Dintre diferiții traducători de dincolo de Carpați, se distinge Pencioiu, care ne-a dat o colecție întregă de traduceri. Prosa lui Heine este mai puțin cunoscută cetitorilor revistelor noastre. Pricina zace în firea acestei proze, — atât de originală și greu de tradus. Prin traducere prosa lui Heine își perde mult din farmec. Dovadă bunăoară „Cartea Le-Grand“, tradusă în foia „Tribunei“.

Ori cât de fragmentar inse ar fi cunoscut Heine în cercurile noastre, admirația pentru el este destul de mare. Șcim, că este unul dintre cei dintâi poeți lirici ai literaturii universale. Dragostea, „povestea cea veche“, cu toanele ei, cu plăcerile indefinite și cu durerile strivitoare de inimă; natura cu miile de taine; lumea cea romantică, unde florile își șoptesc de iubire și fericire, stelele își grăiesc de dor, — n'au fost de nime cântate cu atâta gingășie și frumuseță măiestră, ca de Heine. Nime dintre poeții germani nu ne știe grăi la inimă ca acesta. Pe cât de simple, pe atât de demonice și de captivatoare îi sunt șoaptele lui sentimentale. Ființele lui cu ochii negri ca puterea nopții, înaintea cărora virtutea cade în genunchi, ne urmăresc și în vis. *Loreley*, zina Rinului, cu părul auriu, lăsat pradă adierii vântului, e un tip cum rar îl găsești în alte literaturi. Resimțim și noi toate durerile și plăcerile poetului, dar ne simțim mici în fața patimei lui gigantice, exprimată bunăoară în poesia „Declarațiune“, în care își manifestă dorul ardător, de-a scoate din pădurile norvegiane bradul cel mai înalt, pentru a-l aprinde în focul vulcanului Etna și a zugrăvi cu el pe cerul azuriu al nopții literale de foc: *Agnes te iubesc...*

Are înse Heine o însușire de căpetenie, ce ni-l face atât de drag.

El vorbește în graiul și la inima poporului. Poeziile lui par că sunt poesii populare alese, creațiuni ale geniului universal. E cunoscut doar, că astăzi multe din aceste poesii sunt atât de răspândite în păturile popoarelor germanice, au ajuns la acel grad de popularitate, încât nime nu mai întreabă de autor, ci le socot drept eșite din popor. Acest singur fenomen dovedește destul de lămurit genialitatea lui Heine și ne îndeamnă și pe noi a ne interesă de el, de poporalul poet german.

Cei ce se numeră între admiratorii lui Heine, vor fi știind, că acum la sfârșitul anului expirat, s'a făcut multă vorbă în lumea literară asupra lui, — lucru, ce m'a îndemnat și pe mine la scrierea acestor puține rânduri.

Heine în genere a fost o persoană mult discutată în publicitate deja de la primii lui pași pe câmpul literaturii. S-a avut întotdeauna amicii sei, cari îl iubiau, îl slăviau ca pe un semițeu; pe de altă parte inse a avut și dușmani mulți, dușmani de moarte, cari l'au urmărit nu numai în Germania, ci și pe timpul viețuirii sale în Paris. Astăzi numărul acestor din urmă se reduce, cu toate aceste inse părerile continuă a fi divergente asupra lui. Motivele sânt a se căuta în individualitatea lui, în ambiguitatea caracterului.

Este ușoară constatarea, că Heine a fost un specimen de duplicitate. Admirabil ca poet, inse excepțional ca om moral, — însușiri ce nu se eschid reciproc. Chiar și ca poet inse îl găsim mișcându-se între extreme, cădând deodată din raial celei mai frumoase poezii în câmpul bătătorit al picanteriilor și al pornografiilor. În toate faptele sale îl vedem oscilând în opinii, violant până la estrem, conciliant până la umilire. S'a încreștinat, nu inse din convingere, ci pentru ca să-și asigure intrare în societatea civilizată-creștinească. Nici ovreu, nici creștin convins inse n'a fost în viața sa, ci natura, „casa cea mare“, i-a fost Dăeirea. Dușmanii i-au tras și îi trag și în ziua de azi la îndoială și patriotismul german, îl acuză de trădare de neam, îl numesc vëndut Francezilor și nu îngăduie ca pe pământul Germaniei să i se ridice o statuă. Și la toase aceste fatalitatea a mai adaus una: *chiar și anul nașcerii lui Heine este o chestiune de controversă.*

Chestiunea aceasta din urmă a format substratul multor discuții și explicări, întemplate în luna decembrie a anului expirat.

O parte a biografiilor lui Heine a luat adeca inițiativa, ca în 13 decembrie 1897 să serbeze aniversarea de 100 ani a nașcerii lui. Dăe o parte numai a biografiilor și a admiratorilor lui Heine, numai cei ce susțin ca timp al nașcerii lui, ziua de 13 decembrie 1797. Și astfel s'a întemplat, că în unele cercuri literare din Berlin, Viena și Paris, s'a sêrbat fără mult alaiu memoria lui Heine. S'au scris o serie de foiletoane entusiaste despre musa lui. S'au luat chiar și hotărîrea, de a i se ridică un bust pe pământ german, după ce marele Bismarck a declarat, că activitatea politică a lui Heine n'are să fie pedecă pentru a venera pe poet.

Acești jubilanți formează inse numai o disparentă minoritate din cei ce-l adoară pe acest poet. Majoritatea n'a iubit. Causa e, că majoritatea ș-a rezervat o altă dăe, care o crede de aleasă spre acest scop, anume ziua de 13 decembrie 1899, adecă doi ani mai târziu.

Opinia asupra zilei și a anului nașcerii lui Heine este deci împărțită în doue părți. Nedumerirea a mai mărit-o însuș poetul, care a dăe odată în glumă, că s'a născut în presara anului 1800, este deci „unul dintre cei dintâi bărbați ai veacului al 19-lea“. Aserțiunea aceasta inse cade cu desevêrșire din combinație și remân numai cele doue tabere principale, cei ce susțin că s'a născut la 13 decembrie 1797 și cei ce asigură că s'a născut la 13 decembrie 1799.

Diversitatea aceasta de părerii provine din impregiurarea, că ajungând Düsseldorf, locul nașcerii lui Heine, cu ocaziunea revoluțiunii lui Napoleon cel Mare, în mânil Francezilor, acestia au dat foc arhivei, în care erau păstrate și matriculele botezaților. La reconstruirea acestor matricule, făcută din partea preotului din Düsseldorf cu mulți ani mai târziu și pe temeiul informațiunilor luate de la rudenii, s'au strecurat o mulțime de date inexacte. Heine însuș a fost introdus

în nouele matricule cu un dat eronat și aceasta — ține-se — s'a intenționat, la expresia dorință a familiei lui Heine, pentru ca tinerul Henric să scape de miliție. Tot din pricina aceasta s'a întâmplat, că muma sa a indicat anul 1797 mai des ca anul 1799 de an al nașterii lui Henric. Curios e înse, că mamă-sa s'a folosit de amândouă aceste termine.

Firul adevărului, documentul oficial și autentic este deci pierdut pentru totdeauna și dacă voim să stabilim un termen de care să ne ținem, numai cu verosimilitatea putem opera, — lucru destul de regretabil pentru un moment biografic atât de însemnat în viața unui individ de valoare.

Și verosimil este, după toate câte s'au scris asupra lui, — că s'a născut la 1799 și nu la 1797 (13 decembrie consună.) Iacă pentru ce.

Pecând pentru anul 1797 există puține indicii, vorbesc în favorul celui alt o mulțime. Heine însuși, cu privilegiul înscrierii sale la universitatea din Bonn și la cea din Berlin, a numit anul 1799 ca an al nașterii sale. Acelaș dat l-a comunicat prietenului său René Taillandier, Francezului erudit, care s'a ocupat mult de literatura germană și în special de scrierile lui Heine. Iar într-o scrisoare a sa către soră-sa Charlotte se găsește următoarele: „Cu privire la datul nașterii mele observ, că m'am născut în 13 decembrie 1799 în Düsseldorf lângă Rin, — ceea ce îți este altcum cunoscut“. (E bine ca să ne notăm, că Heine a făcut cu privire la timpul nașterii sale diferite enunțiațiuni, astfel că nici în afirmațiunea aceasta nu poți avea completă încredere.) Mult trage în culpă și faptul că soră-sa Charlotte, măritată v. Embden, este născută în 1800 în octombrie și este numai cu 11 luni mai tineră ca Henric. Un critic german, profesor. dr. Kaufmann, a dat publicității în luna trecută un document, necunoscut până acum, care tot acest dat îl confirmă. Documentul din chestiune este un pasaport de călătorie pentru Italia, estradat lui Heine la München în anul 1828. Din acest pasaport reiese cu evidență că Heine s'a născut la 1799.

Astfel deci majoritatea documentelor este pentru 13 decembrie 1799 și acest termen este astăzi acceptat de preponderanta parte a literaților germani și admiratorilor poetului.

Și dacă unele cercuri au serbat împlinirea primului centenariu în ziua de 13 decembrie 1897, — s'au anunțat din partea majorității pregătiri pentru serbări grandioase pe ziua de 13 decembrie 1899. Probabil că până atunci le va succeda acestor cercuri a mai spulberă preocupățiunile germanilor față de Heine, ca pro-sator politic, astfel ca pe atunci să se poată înălța la malul Rinului statua aceluia, care a știut să eternizeze frumusețile fabuloase ale acestui riu.

Ne vom pute atașa și noi Români acestei serbări ce se pregătește, dacă scriitorii noștri, inzestrați cu talent poetic, se vor nisui, ca până atunci să răspândească prin traduceri bune frumoasele creațiuni ale acestui mare poet german.

IL. CHENDI.

Ilustrațiunile noastre.

Partida de șac. Afară pe stradă viscolul urlă. Dar în casă aerul este atât de plăcut. Bărbatul și nevasta șed la masă și joacă șac. O partidă interesantă.

Ea joacă ușor, dar el face combinații peste combinații, până când în cele din urmă ajunge prins și e matt.

Cântăreți de stradă. Viața modernă și cerințele ei a adus la iveală multe mijloace de traiu. Astfel sunt și cântăreții de stradă, cari mai cu seamă în Italia, dar și prin orașe din alte țări, cutrieră piețele și stradele cântând și aduând parale. De multe ori ei se disting și prin frumusețea lor, precum se vede și din ilustrația noastră.

LITERATURĂ și ARTE.

Sciri literare și artistice. *Dr. B. P. Hașdeu* a terminat de curând o nouă lucrare intitulată „Curs de filologie comparativă“, care va apăre în curând. — *Dr. G. Coșbuc* a publicat în editura librăriei C. Sfetea din București, „Sacontala“; traducere după Calindasa. — *Cercul artistic al pictorilor din București* a deschis acolo în ajunul Crăciunului un salon, în care au expus mai multe pânze dñii Pascali, Henția, Arthur de la Huși, Voinescu și alții. — *Dr. B. D. Woodward* de la universitatea din Columbia (America,) care mai anul trecut a călătorit în România, în scop științific, publică o dare de seamă asupra lucrărilor Academiei Române, în revista secretarului Asociațiunii limbilor moderne.

Doamna Darclée la București. Renumita cântăreață română, dna Darclée, cântă acuma cu cel mai mare succes la opera română a Teatrului Național din București. Din incidentul acesta, dăm următoarele notițe biografice ale artistei. Dna Darclée a părăsit România în 1886 și după doi ani de studiu a debutat la 4 ianuarie 1888 la Opera din Paris și a cântat acolo un an și jumătate, apoi a fost angajată la Petersburg. În 1889 făcu un sezon de 4 luni și jumătate la Nizza, apoi debută în teatrul Scala din Milau. La 1891 s'a dus pentru primă-ora în România și a cântat în Teatrul Național din București cu o trupa italiană, obținând mare succes. Acum debutează a doua-ora.

Concerte și reprezentații teatrale. *La Sâmbăta de jos duminică* la 4/16 ianuarie s'a dat o reprezentație teatrală, în sala școlii gr. or.; s'a jucat „Sărăcie lucie“ comedie într'un act de Iosif Vulcan, apoi s'au declamat poezii de Coșbuc, Candea și în sfârșit s'a reprezentat „Vlăduțul mamei“. — *La Brașov* în 6/18 ianuarie s'a dat un concert declamatoric-musical, declamându-se poezii de Coșbuc, Sperață, Vulcan; canțonete de Alexandri, Iacșa; în sfârșit s'a jucat „Nunta țărănească“ de V. Alexandri. — *La Orlat* va fi producțiune musicală cu dans în 11/23 ianuarie, cu poezii de Coșbuc, Vas. Buticescu; în urmă „Cinel cinel“ de Alexandri. — *La Blaș* se va da astăzi sâmbătă la 22 ianuarie n. o producțiune teatrală, jucându-se piesa „Un secret“ farsă în 4 acte de R. Kneisel, trad. de Zotti Hodoș. — *Concerte populare* s'au mai dat la Hodoș în 6/18 ianuarie, la Nereu, la Foeni tot atunci, iar la Gurahonț va fi în 17/29 ianuarie.

Trei lucrări apărute în Oradea-mare. Am primit la redacție următoarele scrieri: „Logodnica contelui Stuart“ povestire din viața Românilor bihoreni, de L. Rudow-Suciu; și „Povestea despre prințul Ahmed al Kamel sau Pribeagul îndrăgostit“, de W. Irving, trad. de dr. T. Prima costă 25 cr., a doua 30 cr. — *Dr. Dimitrie Bardoși*, supralocoteneut c. și r. de infanterie nr. 37, a scos de sub tipar o instrucțiune militară pentru școlile de șărgi.

Poesii de Aurel Ciato. Tinerul nostru colaborator, dl Aurel Ciato a publicat la Sibiu un frumos volum de poesii. În prefața, autorul spune și cauza pentru care a dat la lumină acest volum. Causa este, că celor din Transilvania le lipsește un for competent, „a cărui părere în chestiuni literare, în ce privește valoarea lucrărilor de acest fel, să fie hotărâtoare. Unica foaie literară, care o mai avem, continuă dsa, în dulce tovrășie cu celelalte jurnale politice, nu-și dau multă silință de a aprea cu conștientitate produsele literare, ci cu o ușorință, la unele scusabilă, publică și lucrări de acele, cari ar pute fi excepționate“. Încât pentru „unica foaie literară“, observăm, că aceea totdeauna a ținut să încurajeze talentele tinere, deschizându-le cu plăcere coloanele sale, precum le-a deschis și dlui Aurel Ciato. Ținând samă de aceasta nisuiță, în o literatură începătoare cum e a noastră și mai cu seamă aici la noi dincoace de Carpați, unde nu se produce atâta, cât consumă o singură foaie literară, mai că nu se poate evita să nu se strecoare în publicitate și lucrări de puțină valoare. Asta se întâmplă și la cele mai renumite reviste cari apar la București, în mijlocul celor mai de frunte puteri intelectuale. Am ales totdeauna ce eră mai bun din ceea ce ne sta la dispoziție; pe noi dar nu ne poate atinge vorba cu care suntem gratificați. După aceasta parențeză, observăm că volumul cuprinde aproape 40 de bucăți, dintre cari unele au apărut întâia-ori în foaia noastră. Prin ele, autorul se prezintă ca cântărețul sentimentelor inimii. Are o limbă ușoară. Încât pentru fond, influința lui Eminescu transpiră din mai multe bucăți. Iată, drept exemplu:

Și dacă . . .

Și dacă-n plinul dragostii,
Te mai cuprinde dorul,
E ca să știi cum ai de-acum
Să-mi respălățești amorul.

Și dacă frunzele-nverdesc
Și freamătă într'una,
E că și ele ne doresc
Amor pe totdeauna.

Și dacă ceriul e senin
Și-ntins din cale-afară,
E ca să știi ce-ntinse sunt
Și-a dragostii hotară.

Și dacă ciasul bate-n turn,
— Cel sfânt și bun să-l bată —
E ca să vii cât mai curând,
Căci vremea-i măsurată.

1001 de nopți — în românește. În editura librăriei N. I. Ciurcu, Brașov, a apărut „Halima sau 1001 de Nopți“, istorii arabești, talmăcite de vestitul scriitor popular Ioan Barac, fost învățător și translator magistratual în Brașov (1772—1848). Ediție nouă; reproducere după originalul din 1836, întocmită în 4 volume mari, împodobite cu 70 ilustrațiuni din cele mai frumoase. Prețul unui volum 80 cr. Toate 4 volumele procurate împreună costă numai 3 fl. Această ediție din minunatele povestiri cunoscute sub numirea de „1001 de nopți“ este cea mai la înțeles scrisă și mai frumoasă în limba română. Ilustrațiunile sunt artistic lucrate. Tiparul ceteț și pe hârtie bună.

Reviste și diare. *Revista Ilustrată* va fi numele unei reviste ilustrate literare, pe care o anunță dl I. Pop-Reteganul ca redactor și dl I. Baciucă ca editor. Noua revistă va eși odată pe lună și va costă pe an 6 fl. Urăm succes întreprinderii noue, care se pornește cu mari speranțe, căci promite că va fi bogat ilustrată și va da colaboratorilor onorar, ceea ce încă nici o revistă română (nici chiar „Convorbirile Literare“) n'au putut să facă. — *Telegraful Român* din Sibiu apare de la anul nou sub redacțiunea dlui dr. Elie Christea. — *Dochia*, revista feministă, redactată de dsoara Adela Zenopol, a încetat, nefiind spriginită de ajuns. — *Gazeta avocaților*, organ pentru interesele avocaților, a apărut la București. — *Revista de busumar* se numește o nouă întreprindere literară, pornită la București de dl I. S. Spartali, cu traduceri din limba franceză.

C E E N O U ?

Și numărul acesta se mai trimite tuturor abonaților nostri de an, rugându-i să ne răspundă în săptămâna viitoare abonamentul, ori să ne înapoieze numărul acesta, ca să le sistăm expediarea.

Hymen. Dl *Dumitru Macaveiu*, funcționar de bancă în Abrud, s'a logodit cu dsoara Cornelia Pop din Tohanul-vechiu. — Dl *George Dogariu*, absolvent de teologie din diecesa Aradului, s'a logodit cu dsoara Livia Musteață, din Hisiaș. — Dl *George Treța*, absolvent de teologie din diecesa Aradului, s'a fidațat cu dsoara Emilia Lipovan din Lugoș.

Sciri personale. Dl *Ioan Rațiu*, profesor la preparandia și școala de fete din Blaș, a făcut la universitatea din Cluș examenul profesoral din științele filosofice și pedagogice și a obținut diploma pentru școalele medii. — Dl *dr. Lazar Popovici*, medic de băi, s'a stabilit în Brixen, în sudul Tirolului. — Dl *Petru Oprea*, subnotar comitatens în Arad, după cum scrie „Tribuna Poporului“, ș-a dat dimisia din postul său și va deschide cancelărie advocațională în Arad. — Dl *dr. G. Crăiniceanu* medic militar oculist din București, originar din Bănat, va fi transferat ca șef al clinicii de ochi de la Frumoasa, de lângă Iași. — Dl *dr. Dimitrie Magdu*, fost avocat în Aarad, a deschis cancelărie advocațională în M. Radna.

Petrecerea tinerimei române din Oradea-mare, aceasta singură expresiune a vieții sociale române din Bihor, promite a fi și în anul acesta interesantă. Comitetul arangiator lucrează cu zel pentru ca să ofere publicului românesc o seară plăcută. Probele de concert și de piesă se fac cu multă sirguintă și se speră un succes frumos. La rândul său publicul se pregătește din mai multe părți a lua parte în număr cât mai mare. Petrecerea, precum am anunțat în nr. trecut, se va ține la 3 februarie n.

Carneval. La Arad tinerimea română de acolo și din împregiurime va da la 12 februarie n o petrecere cu dans în sala otelului Central. — La Alba-Iulia se arangiază astăzi sâmbătă la 21 ianuarie n. bal în folosul ambelor școale române de acolo.

Au murit: *Grigore M. Bonachi*, cunoscutul scriitor, fost senator, la Galați; *Polixena N. Ciurcu*, mama dlui A. Ciurcu, directorul țiarului „Timpul“ la București.

Abonament pe 1898.

Deschidem abonament nou la **Familia** pe anul viitor, cu condițiunile însemnate în fruntea foii și anume: pe un an cu 8 fl., pe $\frac{1}{2}$ de an cu 4 fl., pe 3 luni cu 2 fl., pentru România pe an cu 20 lei.

Foaia noastră va eși și în anul viitor **regulat, în fiecare duminică, pe 12 pagine** tipărite des.

Va cuprinde nuvele, schițe, piese teatrale, suveniruri de călătorie, poezii, articoli de știință și de petrecere, informațiuni din lumea literară-artistică română și despre mișcările vieții sociale de la noi.

Vom stăruii să putem da cât de multe portrete și ilustrațiuni reușite, atârnând numărul și înmulțirea lor de la spriginul ce vom obține.

Ne rugăm cu insistență ca **abonamentele să se facă plătindu-se regulat înainte**, căci neplătite astfel, ni se incurcă socotelile și ni se fac greutăți. Cu asemenea creditări am pierdut mii de florini; de aceea **începând din anul viitor, numai aceluia le vom trimite foaia, cari ne-au răspuns abonamentul**. Este mai ușor ca cineva să plătească câte 8-4-2 fl., decât să anticipăm noi pentru atâția sute de florini în tipografie, unde avem termine fixe de plătire.

Iar aceia cari nici pe anul curent n'au răspuns încă costul de abonament, poftescă a-și face datoria până la sfârșitul anului, căci atunci se va sistă expedierea pentru toți.

Numere de probă trimitem cu plăcere, dar apoi nu expediam foaia decât numai aceluia cari ni-o cer.

Premii pentru abonați.

Abonații „Familiei“ cari vor răspunde abonamentul pe un an, vor primi **aproape în cinste**, pe un preț bagatel de 1 fl. 10 cr., următoarele tablouri și cărți:

Inaugurarea mănăstirii Curtea-de-Argeș.

Portretul reginei României, în costum național.

Istoria lui Mihai Viteazul, de N. Bălcescu.

Lira mea, poezii de Iosif Vulcan.

De la sate, novele de acelaș.

Cichindeal, discurs de recepțiune la Academia Română, de Iosif Vulcan.

Stefan vodă cel tiner, tragedie istorică în 5 acte, premiata de direcțiunea Teatrului Național din București, de Iosif Vulcan.

Iar cei ce se vor abona pe $\frac{1}{2}$ de an, vor primi, asemenea pentru 1 fl. 10 cr., următoarele:

Inaugurarea mănăstirii Curtea-de-Argeș;

Lira mea;

De la sate și

Stefan vodă cel tiner.

De ambele premii înse vor beneficia numai aceia, cari vor trimite abonamentul **până la 1 februarie st. n. 1898**, adaugând și costul de câte 1 fl. 10 cr.

Altoru nu se vor trimite, nici nu vor avea drept să le reclame, plătindu-le mai târziu.

Cei ce colectează 5 abonați noi pe anul întreg, primesc un exemplar din foaie gratuit, dimpreună cu toate premiile acordate abonaților pe acelaș timp; după 5 abonați noi pe $\frac{1}{2}$ de an, primesc gratuit foaia și premiile potrivite; iar după 5 abonați de $\frac{1}{4}$ de an, primesc gratuit foaia pe acelaș timp.

Oradea-mare 19/31 decembre 1897.

Redacția și administrația „FAMILIEI“.

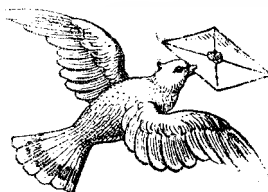
Avis abonaților noștri.

De oară-ce unii din abonații noștri, cari au răspuns și competența pentru premii, ni-au exprimat dorința să le trimitem „Lira mea“ și piesa „Stefan Vodă cel tiner“ legate, — anunțăm, că cei ce doresc să aibă ambele aceste opuri *în legătură de lux*, binevoiască a ne trimite încă 1 fl. 30 cr.

Expedierea premiilor se va face la începutul lui februarie n.

EDITURA FAMILIEI.

Poșta redacției.

Craiova. Mulțumim pentru surprinderea plăcută. I vom face loc în nr. viitor. Ne place a speră, că de acuma înainte ne veți trimite cât de multe ori asemenea lucrări.

N. R. în B. Regretăm că nu putem întrebuința schița. E prea seacă, neinteresantă și fără nici un avânt.

Zafron. Am fi publicat bucuroș un

raport scurt despre concertul de acolo, dar un astfel de fragment nu are nici un sens.

D. oarei R. C. în Dr. Monologul „Prima rochie lungă“ încă n'a apărut: dar în curând îl veți pute citi în „Familia“.

Vi-Ni. Se va publica. Înse de ce pseudonim?

Romulus. Nici unul din cele două versuri nu se poate admite.

Călimdarul săptămânei.

Dum. după Botez, Matei, c 4 v. 12-17; evang. inv. 10: gl.			
Ziua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Sorele.
Duminică	11 C. P. Teodosie	23 Logod. Mari	7 29 431
Luni	12 Mart. Tatiana	24 Timoteiu	7 28 432
Măști	13 Mi Ermil și Stratonic	25 Int. lui Pavel	7 27 433
Mercuri	14 CC. PP. ucși în Sinaia	26 Policarp	7 26 434
Joi	15 CC. PP. Pavel Tebenul	27 Ioan Crhisost	7 25 435
Vineri	16 Inch. lanțiu al Ap. Petru	28 Carol cel m	7 24 436
Sâmbătă	17 C. P. Antonie cel mare	29 Francisc	7 23 437

Proprietar, redactor răspunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ÁLDÁS NR. 296 b.)

Păziți-ve sănătatea!

Tuturor celor-ce sufer de **boale de piept**, de **boală de apă**, de **mistnire neregulată**, **dureri de stomac** de **reumatism**, **guturai**, **durere de ochi**, și alte boale lăuntrice, apoi pentru **boalele de copii**, se recomandă cu multă căldură

Medicamentele Kneippiane

pregătite strict după îndrumările celebrului S. Kneipp și întrebuințate cu cel mai mare succes de mii de bolnavi.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui *Dr. Iulius Schopper* în Oravița (Krassó-Szörény m.).

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita farmacie!

6-10